

je tento sborník podnětným pokusem o řešení otázek, které mnohdy dosud i v naší hudební vědě zůstávaly stranou badatelského zájmu. A v tom je největší přínos sborníku, zejména ve statích C. Schoenbauma a K. M. Kommy.

Rudolf Pečman

V SSSR dvakrát o naší hudební vědě

Významný ruský muzikolog Igor Belza, autor četných děl o české hudební kultuře, přispěl v roce 1962 k této své dostatečně známé činnosti dvěma studii vydanými jako separáty v nakladatelství Akademie věd SSSR, Spisy institutu slavistiky (*Učenyje zapiski instituta slavjanověděnja, tom XXV, Moskva 1962*).

První ze studií nese název *Rozvoj hudební vědy v Polsku a Československu v letech 1945–1960*. Autor zde spíše obrysově sleduje základní úkoly hudebně vědecké práce v obou zemích. Pokouší se zachytit souborný stav současné české hudební vědy, a to zvláště z historického hlediska, které celkově udává základní tón práce. Studie je pochopitelně již svým rozsahem přinucena k tomu, aby některé otázky spíše jen naznačovala. Potom ovšem i jistá znalost prostředí nezabrání některým spekulativním úvahám, jako je např. Belzovo stanovisko v otázce českého hudebního baroka. Předností této práce je i stručná charakteristika slovenské hudební vědy a úvaha o perspektivách jejího vývoje. Škoda, že toto hodnocení české hudební vědy jde převážně po linii hudebně historické a takřka opomíjí oblast např. české hudební teorie a estetiky.

Druhá studie, *Zdeněk Romanovič Nejedlý*, vznikla z potřeby reagovat na úmrtí nejvýznamnějšího představitele nejen české hudební vědy, ale vůbec pevné kulturně politické orientace pokrokové české inteligence. Belza sleduje opět přehledně na krátkém životopisném nástinu životní osudy Zdeňka Nejedlého, jeho vliv na rozvoj celé české pokrokové vědy a jeho význam v otázce přístupu ke kulturním hodnotám i významným představitelům našeho umění a vědy. Podobně sleduje Belza chronologicky Nejedlého dílo. Vyzdvihuje znovu Nejedlého vynikající zásluhy v probouzení díla Bedřicha Smetany, na jehož odkaz soustředil pozornost celé české kultury. Vedle toho připomíná Belza Nejedlého úctu ke klasickým představitelům českého umění, které nepřestal po celý život dávat za vzor jako živé dědictví, jež musí žít v neustálém styku s dobou. Zvláště oceňuje jeho působení v Sovětském svazu, jakož i jeho práci pro skutečné zakotvení sovětské kultury u nás. Belzova studie o Zdeňku Nejedlém je krásným dokladem toho, s jakou pozorností sleduje její autor základní otázky české hudební vědy a jak citlivě reaguje i na její ztráty.

Miloš Stědroň

Jiří Vysloužil, Ludvík Kundera. (Profil umělce, pedagoga a vědce). Spisy Janáčkovy akademie múzických umění 1, Brno. Státní ped. nakladatelství 1962. S. 153.

Je-li věnován spis uvádějící novou formu ediční činnosti JAMU brněnskému pedagogu, umělci, organizátoru a dlouholetému rektoru nejvyššího moravského hudebního učiliště L. Kunderovi, je to nutná splátka starého dluhu. Vždyť o Kunderově díle pojednává jen několik recenzí, hesel a jubilejních úvah (je tím paradoxnější, že právě Kundera věnoval několik svých prací historii moravské hudby první poloviny našeho století).

Vysloužil studuje Kunderův zjev v širších kulturních souvislostech. Přesvědčivě např. vystihl hudební život brněnského předměstí Králova Pole i prudký nástup moravské moderny po r. 1900 vyvolaný podněty Janáčkovými a Novákovými. Pianistická činnost mladého Kundery vyšla totiž právě z této tendence a zde leží též klíč k pochopení Kunderova vřelého vztahu k soudobé hudbě. U úvodní kapitoly (*Životní preludium*), kde autor byl nucen vyložit mnohá fakta v souborném historickém pohledu vůbec poprvé, uvědomíme si rovněž nejsilněji potřebu práce, jež by pokračovala ve vykreslení obrazu moravského hudebního života započatém V. Helffertem v jeho nedokončené janáčkovské monografii. Vysloužil citlivě rekonstruuje z dobových svědectví Kunderův umělecký typ a správně též oceňuje význam jeho

ruské zajatecké a legionářské epizody: kontakt s ruskou kulturou vedl Kunderu již tehdy, v prostředí zcela dezorientujícím, k jeho pozdější propagaci sovětské hudby (s. 30 ad.). Pomáhal také přivést Kunderu do řad komunistické inteligence.

Velmi podrobně je vypracována i partie věnovaná Kunderově uměleckému školení vrcholícímu pařížským pobytem. Nástup nové generace pianistů nazývá autor právem „pianistickou avantgardou dvacátých a třicátých let“ (s. 39). Provádí srovnání s E. Schulhoffem, V. Holzknechtem a V. Štěpánem, přičemž specifikum Kunderova zaměření spatřuje ve vztahu k repertoáru francouzské a ruské provenience (o oddaném vztahu k současné moravské produkci nemluvě). Konečně přináší autor i významný doplněk Kunderova pianistického profilu, tj. jeho uměleckou spolupráci s V. Kaprálem v klavírním duetu. V Kunderově hře převažovaly tedy zřejmě vždy racionální momenty — Kundera podřizoval svůj repertoár (a nutně i techniku) potřebám vyplývajícím z uvážlivého přemýšlení o stylových a propagačních nárocích. Bylo snad možno završit výklad Kunderovy umělecké činnosti konfrontací s vývojem českého a světového klavírního reprodukčního stylu té doby vůbec. Tím by totiž plastičtěji vynikl vlastní Kunderův typ a přínos.

Podstatnou součástí Vysloužilovy monografie tvoří výklady osvětlující Kunderu jako pedagoga a zároveň i organizátora hudebního školství. Je zřejmé jistá souvislost mezi tím, že interpretace nebyla Kunderovi nikdy samostatnou virtuózní záležitostí, a tím, že také z jeho pedagogické iniciativy a zkušeností rostla stále přesnější koncepce hudebního učiliště s uměleckovýchovným posláním. Kundera dostatečně popularizoval své názory na hudební pedagogiku a nakonec je do značné míry realizoval při budování Janáčkovy akademie. Vylíčením Kunderovy zakladatelské činnosti podal Vysloužil zároveň i stručné dějiny JAMU a její ideové i umělecké činnosti.

Konečně v kapitole věnované Kunderově literární a vědecké činnosti (s. 73–90) hodnotí autor Kunderu jako progresivního kritika chápajícího zvláště nové výboje moravského umění, tvorby sovětské i progresivní světové avantgardy. Poukazuje též na zvláštnost estetikometodologického zaměření Kunderových muzikologických projevů: Kundera, ač byl Nejedlého žákem, sblížil se později s estetickým stanoviskem zichovsko-helfertovským. Kunderovy teoretické práce věnované problematice klavíru a klavírní pedagogiky mohly být ovšem posouzeny zvláště, např. v partiích věnovaných Kunderově pedagogické činnosti. Zde by je totiž bylo možno posoudit z hlediska jejich předmětu a náplně, z hlediska oborové tradice, čímž by výrazněji vynikl Kunderův osobitý přínos.

Vysloužil sestavil i bibliografii Kunderových teoretických prací a publikací vůbec, připojil soupis klavírních výtahů a revizí pořizovaných L. Kunderou, seznam jeho gramofonových nahrávek, výběrovou bibliografii hlavních statí a prací zabývajících se Kunderovým dílem. Vybavil konečně svou práci rejstříky a ruským i německým resumé. Na Vysloužilovu bibliografii možno tedy položit i nejnáročnější měřítko. Uvážíme-li pak, že kniha pojednává o žijící osobnosti, lze autoru přiznat schopnost objektivního a velmi obezřetného hodnocení, jež si může uchovat svou historickou platnost i pro budoucnost. Zároveň znamená monografie šťastné tematické zahájení řady spisů Janáčkovy akademie, jež se jistě i v budoucnu bude orientovat na problematiku hudební reprodukce a pedagogiky.

Jiří Fukač

Poslední publikace o brněnských malířích

V posledních letech se objevilo několik monografií o oné generaci brněnských malířů, která spolu s ostatními vývarníky, literáty a hudebníky založila ve dvacátých letech tradici moderního umění v Brně. Patří sem monografie o Františku Foltýnovi (Václav Zykmond, *František Foltýn*, Krajské nakladatelství v Brně 1957, 50 stran, 38 vyobrazení), o Eduardu Milénovi (J. B. Svrček, *Eduard Milén*, Nakladatelství československých výtvarných umělců, Praha 1958, 26 stran, 60 vyobrazení), o Antonínu Procházkovi (Albert Kutal, *Antonín Pro-*